

KÖZVÉLEMÉNY

HÉTFŐI UJSÁG.

Előfizetési ár:

Egész évre 6 korona, havonként 25 krajczár.

Felelős szerkesztő és laptulajdonos:

ROSTKOWICZ ARTHUR.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:

Horváth Mihály-utca 7. sz.

Hirdetések árszabály szerint.

Egyéves önkéntesi
egyenruhák
a legjobb kivitelben és legolcsóbb árak
mellett készülnek
Nemes L. és Társa
egyenruházati intézetében.
S z e g e d e n, Klauzál-utca.

Parasztok a börzén.

Ritkán esett meg eddig, hogy egyszerű, magyar parasztlak játszottak volna a börzén. Ha akadt is néhány ostoba, akit lelketlen ügynökök lépre vittek és könyörtelenül kiraboltak, ez is elvétve történt meg. A börzejáték nem való parasztnak, amint hogy nem való neki a váltó se, mert vele élni nem tud. Rég meg is kellett volna vonni a váltóképességet tőle. De hát a tulzott szabadelvűség az éféle hasznos korlátok felállítását nem tűri, bár ma már mindenki kénytelen elösmerni, hogy a szegény, kisvagyonu, jórészt még ma is írástudatlan parasztlak a kárát vallották ennek.

Mi lesz belőlünk, ha a börzeláz hatalmába keríti még a parasztlak is? Koldusokká, földönfutókká lesznek hovatova a saját hazájukban a honfoglalók utódai és az ősi birtokokba, melyeket a becsületes elődök nemzedékről-nemzedékre megőriztek, idegen jött-ment csalók fognak beleülni.

Nem szórványos esetekről van most már szó. Pár év óta egyre több és több parasztlak fog el a börzeláz. Faluhelyekre is eljutott már ez a végzetes szenvedély. Megdöbbentő esetekről hallottam magam is. Egyik közeli község jegyzője beszélt, hogy hat jobb módú parasztlak két évig játszott változó szerencsével és most, mikor oly fényes eredménnyel végződött az aratás, egyszerre tönkrementek valamennyien. Csak akkor tudta meg a jegyző is a dolgot, mert a tudatlan és a betűvetésben is járatlan parasztlak eltitkolták a dolgot. Az egyik, aki a vagyonát teljesen elvesztette, fölakasztotta magát, nagyszámu családja pedig egészen elzüllött. A parasztlakot a faluban többször megfordult gabona-ügynökök csábították a börzejátékra, amelyről fogalmuk sincsen.

Itt van a hódmezővásárhelyi eset. Egyszerre millió koronán felül vesztettek a börzén. Vagyonos gazdlak mentek tönkre egyszerre. Az árkülbözeteket már rá is táblázták ingatlanukra, amelyek előbb-utóbb újra kerülnek, mert a jövedelmet föleszi a kamat.

Nem közönséges eset ám a hód-

mezővásárhelyi gazdlaké. Náluk már nem csupán a játékszenvedély dolgozott, hanem a börzefurfang is. (Közönséges nyelven ezt csalásnak hívják.) Nem közönséges parasztlak ám ezek a hódmezővásárhelyiek. Jólétben élő gazdlak valamennyien, akiknek a nagy vagyonuk, takarékpénztári részvényeik és tetemes bankbetéteik voltak, akik akár két-három rossz esztendőt is képesek lettek volna kiheverni, anélkül, hogy birtokukat kölcsönrel kellett volna megterhelni. Irni és olvasni tudó emberek mindnyájan, sőt némelyik elvégzett néhány középiskolát is, mielőtt visszatért az eke szarvához.

Ezek jól tudták, hogy a börzejáték veszélyes, hogy milliókat lehet veszíteni árkülbözetekben. De hiszen ők nem is veszíteni akartak, hanem nyerni. Kiszámított tervvel mentek a játéknak. Tudták jól, hogy jó termés lesz és a buzaárak hanyatlani fognak. Ugy tervezték, hogy a buza árát erőszakosan felfogják szöktetni és akkor — százezreket zsebelnek be.

Gyönyörűen kieszték ők ezt, de hát parasztlakszszel. Nem tudták az együgyűek, hogy a termés mennyiségére és az árak alakulására egyáltalában nincs befolyással a hódmezővásárhely határa. Nem tudták, hogy a vásárhelyi határ olyan kicsi pont, hogy a világpiacra számításba nem is jöhet.

Igy sütek föl. A torzsgombát kellő időben fölléptették ugyan, a híret a jóakaratu sajtó föl is fujta szörnyen. Talán ez volt éppen a baj, mert a fölfujt hír egyszerre csak szétpattant és az elefánt szunyoggá zsugorodott. Addig lármáztak ugyanis, hogy a földművelési kormány hivatalos vizsgálatot rendelt el és kiderült, hogy mindössze csak 40—50 holdnyi az a terület, amelyen a fölléptetett torzsgomba, a gazdlak réme pusztított. De már a pusztítás nagyságát nem igen lehetett megállapítani, mert a torzsgombás magyarok siettek a búzát lekaszálatni a hivatalos vizsgálat előtt.

Nem sikerült tehát a tőzsdét félrevezetni. Tudták ott jól, hogy a világon annyi buza termett, hogy Magyarország termésére nem lesz szükség. Az árak így természetesen leszálltak a hódmezővásárhelyi gazdlak nagy bánatára.

Végtelenül elszomorító ez eset. Hiszen éppen azon osztály pusztulását jelenti ez is, amely hivatva lenne pótolni majd a kipusztult gentryt. Sokkal erősebbnek és szívósabbnak gondoltam a földgyonosodott parasztlakot, akik a földszerezéshez nem börzejátékkal, hanem kitarító, nemzedékről-nemzedékre örök-

lött munkássággal, véres verejtékük hullajtásával jutottak.

Nem hittem volna, hogy az ilyen erős, kitarító és az ősi rögökhöz imádatos szeretettel ragaszkodó fajmagyarok is megtévelyedjenek. Mi lesz belőlünk, ha a Varga Nagy Istvánok, a Pál Józsefek és a Juhász Sándorok kockára teszik a minden megélhetés alapját, az ősi földet és könnyelműen elvesztik azt, amit az ősök könyűje és vére áztatott?

Tudom én jól, hogy a könnyen való meggazdagodás csalóka ábrándja vezetett tévuttra benneteket szegény megtévelyedett magyarok. Térjetekek észre, míg nem késő. Mert a börzén való játszás lehet szenvedély, lehet üzlet, sőt egyszerű foglalkozás is, de nálatok ez egyenes hazaárulás, mert a kockára nem a „nemzetközi“ pénzt, hanem a magyar haza szent földjét tesztitek.

Okuljatok magyar gazdlak a hódmezővásárhelyi példán.

Rostkowitz Arthur.

Az önzetlen tanfelügyelő.

Az államosítás kárai.

Az e hó 12-én megjelent „Független Közvélemény“ számában azt ígértem, hogy dr. Tergina Gyula kir. tanácsos, tanfelügyelő ur viselt dolgainak szellőztetését folytatni fogom. Igéretemet beváltandó, ez alkalommal azonban nemcsak egyedül Tergina ur, hanem a vele egy huron pendülő egy-két lelkes tanügybarát szennyését is mosásba veszem.

Az iskolák, amikor még községi voltak, nagyon természetes, hogy az alatt az idő alatt Tergina ur, a tanügyre és tanításra vonatkozólag nem bírta érvényesíteni káros befolyását annyira, mint mióta azok államosítva lettek. Az igaz, hogy Tergina ur el is követett mindent, hogy az államosítást keresztül vigye és mi balgák azt hittük, hogy azt mind kizárólag a tanügy iránt érzett szeretetből teszi és csak később jöttünk rá, mikor magának a községgel a borralalót megszavaztatta, hogy Tergina urat nem annyira a tanügy szeretete, mint inkább a busás borralalók megszerzése vezérelte. A borralaló megszerzésén kívül célja volt még Tergina urnak az is, hogy a tanítók felett korlátlanul aralkodhassék.

Az államosítás után csaknem első teendője volt az is, hogy egy tanyai tanítót, ki egyébiránt fajrokona és a dicső pu-Pák névre hallgat, kinevezette a belterületre s mondhatom, hogy vele igen jó választást csinált, mert pu-Pák ur teljesen jó médium arra, hogy a tanfelügyelő ur parancsait vakon teljesítse. Ez a tanító különben arról nevezetes, hogy a községi iskolaszék annak idején Göbölly-járásról, hol alkalmazva volt, mint nem egészen megfelelő tanítót és határozottan rossz szőlőmívelőt büntetésből áthelyezte Ülésre, azzal a célzással, hogy pu-Pák uram levonja a konzekvenciát és keres magának távol Dorosmától egy olyan állomást, hol nem fektetnek semmi súlyt sem arra, hogy a tanító fizetéseért a gyermekek

nevelésével is foglalkozzék. Csakhogy pu-Pák uram nem azért felvidéki tótoecska, hogy olyan könnyen megválják a nehezen elnyert állomástól, hanem fajának szívósságával ragaszkodott az állás megtartásához, jóllehet pedig az áthelyezéssel elég érthető módon tudomására adatott, hogy Dorosma községnek egyáltalában nem lesz kifogása ellene, ha itt hagyja is őket, mint Szt. Pál az oláhokat. De bizony pu-Pák ur nem ment és valóban ritka szimat az, amelyik évekként előre megszimatozza, hogy neki Dorosmán még hivatása van és addig nem hagyja itt a községet, míg a reá bizott missziót sikeresen be nem fejezi. Mi egyszerű falusiak, kik a magasabb politika boszorkány könyvének titkaiba teljesen járatlanok vagyunk, csak elbámultunk, mikor tudomásunkra jutott, hogy Tergina uram az ő kedves fajzasát ahelyett, hogy igyekezett volna határunkból eltávolíttatni, inkább behozta a községbe. Tergina ur ezen cselekedete fölött nem győztünk eleget csodálkozni és az egész község lakossága egy pár beavatott mame-luk kivételével, azon tündődött, mi indíthatta Tergina urat arra, hogy ezt a pu-Pákot a községbe hozta.

Hát mi bizonyára gondolkozhattunk volna felette akár itélet napjág is, ha most egyszerre ki nem sült volna a jól rejtegetett titok. Tergina uramnak és a vele egy irányelvet valló bandának szüksége volt egy besugó talpnyalóra, ki nem tartja becstelenségnek még azt sem, hogy az ellen a kollegája ellen is folytonosan intrikáljon, a melyik szintén rajta volt, hogy a tanyáról behelyeztessék a községbe. De pu-Pák nem azért Pák, hogy fajának hagyományaihoz görcsösen ne ragaszkodjék, hanem mindenféle utat és módot felhasznál, hogy nagy tudományát értékesíthesse. Tehát pu Pák itt sem tagadta meg magát és az igazgató-tanító ellen — ki pedig egyike volt jóakaróinak — addig áskálódott a vele rokon-érzelmű bandával, míg az igazgató-tanítót állásától fel nem függesztették és helyére ki más jöhetett volna, mint az a pokolországból ideplántált pu-Pák.

Mi előttünk magyarok előtt a tót faj arról ismeretes, hogy az, ha valahol már némileg megszokott, hát könnyen elköveti azt a cudarságot, hogy bizony nagyon hamarosan gazdának érzi magát és ha a gazda hagyja magát, még ki is veri a házából; hát pu-Pák uram sem cselekedett egyebet, minthogy az igazgatót, ki tudta az állásából és Tergina ur jóvoltából beült amaz állásába.

Az igaz, hogy pu-Pák nem rendkívüli szorgalmas és józan magaviseletű, azt tőle még a halálos ellensége sem tagadhatja, mert mikor bizonyos fegyelmi ügyben utazott a tanyákon, hát a bortól annyira önkívületi állapotba jutott, hogy jó magával teljesen tehetetlen volt, elannyira, hogy a beszerzett iskolai naplókat is elveszítette, hogy azok után hogyan pótolhattak, az csak az ő és a Tergina titka. Ilyen tanerők kellenek Tergina urnak, akik sohasem azt nézik és keresik, mi illik és mi nem, hanem azt, hogy kedves főnökünknek és a vele rokonszenvező bandának mi a jó és kedves. Mikor tehát a tanügy vezetése ilyen önértet, képesség és hivatottság nélküli egyénekre van bízva, és cseppet sem lephet meg bennünket a gondnokság volt tagjainak azon elhatározása, hogy a gondnoksági tagságukról lemondottak. Ennél a lemondásnál történtek azután olyan csudák, amilyent még nem igen pipált a világ. Eszes Mátyás, ugyanaz az Eszes, kinek választási jogát a m. kir. kuria, a választók joga ellen elkövetett visszaélésekért 6 hónapra felfüggesztette volt Dorosma községnek az az önértetes hős fia, ki a gondnoksági ülésen a gondnoksági új utasítás kézhezvételekor az önértetűtől dagadó kebel-lel nagy hangon határozottan kijelentette, hogy „önértetes és becsületes ember ilyen gondnoksági utasítás mellett nem vállalhatja el a gondnoksági tagságot” — és a mellett agítált, hogy az egész gondnokság bizalmi állásáról adja be lemondását. Nekem, ki a gondnoksági utasítást csak részben ismerem, fogalmam sincs arról a lealázási intézkedésről, amely Eszes urban a talmi önértetet annyira tótágot állította, de azt tudom,

hogy mikor a gonoksági tagok megbízatásukról lemondottak, ugyanaz az ifj. Eszes Mátyás volt az, ki a gondnoksági tagságot ismét elvállalta nemcsak, hanem még az elnökséget is magának kötötte ki, dacára annak, hogy Eszes uram köztudomás szerint is nagyon korlátozott észbeli tehetséggel bír, de azért Eszes ur érez magában annyi tehetséget, hogy a gondnoksági elnökséggel járó felelősség terhes betöltésére is képesnek érzi magát, gondolván magában, hogy akinek az Isten hivatalt ad, annak észt is ad hozzá elegendőt. Mi ugyan azt rajta legkevésbé sem tapasztaltuk még eddig, vagy talán kedves sógora ebben is kisegíti?

Gondolkoztunk eleget felette, mi indíthatta Eszes urat a gondnoksági ülésen tett indítványának megtételére, míg végre a dolog megoldására jutottunk. Eszes ur tudvalevőleg Dorosmán fakereskedéssel is bír, az is tudvalevő dolog, hogy az állami iskolákhoz fűtésre fa is szükségeltetik, gondolván tehát, hogy ha a gondnoksági elnökséget is magához ragadja és a helyettesített igazgató pu-Pák lesz, mint ahogy az is lett, mert erre nézve Tergina urral előzetesen meg-egyeztek, hát akkor az iskolához szükségeltető tüzfűt jóval magasabb árban szállíthatja, mint a másik cég. A gondolatot követte a tett; és Eszes uram tényleg ölet a fának 2 koronával drágábban számlázta és fizettette ki magának. Ebben a dologban az a fura, hogy Tergina uram, kihez pedig felterjesztés végett a számlák betérjesztettek, nem vette észre, hogy Eszes miért igyekezett annyira gondnoksági elnök lenni, mert tudta azt jól, hogy elnöki minőségében az állam rovására könnyen lehet sápolni. Tergina uron pedig legkevésbé csudálkozunk, hogy Eszes barátságával annyira kiténteti, mert hisz régi magyar közmondás az, „hogy minden zsák megtalálja a maga föltját.” Csak az a végtelenül elszomorító, hogy községünk legszentebb ügyét is arra használják fel némely lelketlen kufárok, hogy azt anyagi előnyükre — mint ebben az esetben is — kihasználják. És nincs felettes hatóság, hogy a lelketlenül üzött visszaéléseknek gátat vetne? Mert ha így folytatódik, akkor egyebet nem gondolhatunk, minthogy: „fejétől bűdösödik a hal.”

Ijű Czékus Ferenc.

Lengyel Lőrincz

cs. és kir. udvari butor-gyáros.

Ujonan, modern berendezett műasztalossága Szeged, Vadász-utca 2. sz.

Elvállal a legjutányosabb árak mellett kizárólag szolid kivitelben, előadott vagy saját tervek szerinti egyes butorok vagy egész berendezés készítését. Klauzál-téri fényesen berendezett butor-áruházában pedig kész butorokból állandó kiállítás van.

Szabadkai levelek.

Hiába csapott oly keserves gezereszt a Bácskai Hírlap, a három városi szolga elcsapatása befejezett tény már. Czabai Péter iroda-szolga, Mamusich Lázár kebelbarátja és cinkostársai nem eszik többé a város kenyereit.

De azért a tisztogatást még sem kezdtek meg úgy, ahogy kellett volna. Például a felfüggesztett főszámvevő helyét is az alszámvevővel töltötte be a főispán, ami nagy megdöbbenést keltett városszerte, mert senki sem hiszi, hogy ő a fegyelmiben uszó élődi banda tagjait hihorgászná. A mi közigazgatásunk fertője — nem palicsi tó. Onnan könnyebb halászni.

Mamusich Lázár bukása egyébként még a titkos költöket is megszólaltatta. Csillag Károly tárcát irt és abban aratásra hívja Lázó barátját. Az émelegős kiruccanás általános derültséget keltett. Hogy is ne. Hiszen a belügyi kormány learatta a szabadkai — mákvirágokat. De persze a Csillag lapja nem tudja még most sem elképzelni, hogy Lázárral együtt az ő csillaga is letűnt

és pártfogoltja számára már csak egyetlen „csillag” dereng — Szeged felül.

Erdélyi Pál a párját irta meg Csillag tárcájának. Elbucszuttatta érzélgős versekben Lázót a cimboráitól, sőt a polgármesteri székének a lábától is. A verset már a suszterinasok is éneklék a városban. Magyar költő még nem keresett annyit az összes költeményeivel sem, mint Erdélyi Pál elcsapott tanító ezzel a hitvány fércelményével. De nem is a vers hatott annyira, hanem az együgyü formában megjelent igazság. Mióta a B. H. megvan, annyi példányban nem jelent meg, mint ez a bucuztató, amelynek a harmadik kiadása is kísért.

Uj lapot is akarnak indítani, még pedig föltétlenül tisztességeset. No az meg nem él itt Szabadkán, hiszen minálunk hovatova minden tisztességes ember rendőri felügyelet alá kerül.

Két új tanácsnoki állás vár betöltésre, de csak egyetlen alkalmas jelölt van. Ez Kolonics Károly jegyző. A sok jelölt között még akad olyan is, aki a kanászi sorból küzdötte fel magát és a rákospatolai Wagner-féle zugiskolában szerezte meg a négy középiskoláról szóló bizonyítványt. Ebben a jeles intézetben szerzett érettségit pár év előtt R. S. gróf. Ez a jókedvű főúr elment a zugintézet igazgatójához, hogy megtréfálja.

— Igazgató ur, — mondta — a lo-vamnak is szerezzen érettségi bizonyítványt.

— Nem lehet, gróf ur, — felelte az igazgató.

— Hát mért nem?

— Mert az én országos hirnevű intézetemben csak **szamarak** kaphatnak érettségi bizonyítványt.

És olyan alak, aki még ebben az intézetben is csak a négy közép iskoláról tudott bizonyítványt szerezni, — tanácsnok akar lenni. Ez már nem is határos a szemtelenséggel. Ez több annál . . .

Hogy a szabadkai közigazgatás újabb gázságairól is szót ejtsek, két előléptetésre kell csak mutatnom. Milassin Ignác házi pénztárnok volt egykor. Sikkasztott vagy 16.000 koronát és annyi bélyeget nyalt le, hogy még ma is alig tudja mozgatni a nyelvét, annyira leragadt. Ezt az embert Lázó visszavette számvizsgálónak, most pedig előléptették alszámvevőnek. Hubay Gyula számtiszt volt. Töméltelen visszaélései miatt elcsapták. Ma számvizsgálónak léptették elő.

Hát érdemes valakinek a közigazgatásnál becsületes embernek maradni Szabadkán? E-re feleljen Pertich Mihály h. polgármester.

Ujdonságok.

— Az Árpád-egyesület. A pusztaszeri Árpád-egyesület alapszabályait végérvényesen megállapította a kiküldött bizottság. Hihetőleg egyhangulag el is fogja fogadni a közgyűlés. Az egyesület tagja lehet minden tisztességes magyar ember. A tagsági díj két korona évenként. Az egyesület célja Árpádnak és a hét vezérnek méltó emlék állítása, az ősmonostor és istenháza újbóli fölépítése a régi alapokon. A választmány felerészben szegedi és vidéki tagokból áll. Az elnök és tisztségviselői kar csak szegedi lehet. Az első közgyűlésen a szombatos asztaltársaságnak köszönetet fog szavazni az egyesület hazafias működéséért és ezzel le is fog zárulni ezen asztaltársaság működése. A pusztaszeri emlékünnepeket ezután az Árpád-egyesület fogja rendezni s az előjelek arra mutatnak, hogy ez országos jellegű lesz ezentúl s el fog következni az idő, a mikor még koronás fő is alázatosan meg fogják hajtani előtte érdemtelen fejüket. Nem is soká kell ezen időre várunk, mert a magyar korona viselőjének kötelessége kizarándokolni oda, ahol a dicső ő emléke áll. Ha eljön, a magyar nép szívében-lelkében örök emléket állít magának, ha nem, — ugy örökre idegen marad. Az egyesület célja az, hogy a koronás fő és a nép közt az Árpád-emlék örökös összekötő kapcsot képezzen. Biznak is benne, hogy az első alapítványt maga az első magyar ember teszi.

— **Vizsgálat a tápéi kerületben.** A tápéi kerületben még ma sem simultak el a mult választás utóhangjai. Most a törvényes vizsgálat kezd meg a vizsgálatot. de nem úgy, mint az igazságtól irtó „Szegedi Napló“ írta, hogy a Kelemen-párti kortések ellen, mert a Kelemen-párt egyetlen kortese sem követett büntetendő cselekményt, sőt vád alatt sincsen, hanem igenis a vizsgálat a vád alá helyezett Enyedi kortések ellen indult meg és bizunk benne, hogy mindegyik elveszi méltó büntetését. A vizsgálat ma vette kezdetét a dorosmai községházán, ahol először a vádlottakat, Eszes Mátyást és társait fogják kihallgatni. A vizsgálat iránt nagy az érdeklődés Dorosmán. Eszes egyébként tagja az iskolai gondnokságnak is, de a gondnoksági utasítás 1. §. alapján le kell mondania. Vajjon a tanfelügyelőség felhívta-e már a lemondásra? Vagy agyon akarja hallgatni Tergina ezt a dolgot is, mint a napidíjak ügyét?

— **Az igazság.** A dorosmai főszolgabírónak ugyancsak szép fogalmai lehetnek az igazságról. Két eset bizonyítja ezt. A horgosi orvos, dr. Buda (Beck) Nándor még ma sincs felfüggesztve állásától, holott temérdek visszaélést követett el. Ellenben Szívós Árpád dorosmai rendőrfogalmazót azonnal felfüggesztette, mikor megtudta, hogy valami cseh-pimasz csavargót kihallgatás közben képen döngölt a tenyerével, ami talán nem is olyan főbenjáró bűn, mikor némely jegyző, éppen a tápéi kerületben, szavazópolgárokat merészelt fölpofozni, mert azok a függetlenségi és 48-as párti jelöltre szavaztak. Jelenleg a főszolgabíró szabadságon van, de ha előkerül, elvárjuk, hogy legelső dolga lesz a horgosi orvos felfüggesztése.

— **Mamusich Lázár a pánszlávok vezére.** Mint értesülünk, a felfüggesztett szabadkai polgármester, Mamusich Lázár benyújtja állásáról való lemondását, hogy kikerülje a hivatalvesztést, a fegyelmi uton való elcsapatást. Persze, azért az anyagi és erkölcsi felelősség alul ki nem bujhat. Ugy tervezi, hogy Szabadkán ügyvédi irodát nyit és a város törvényhatósági bizottságában, a melynek továbbra is tagja marad, megalakítja a bunyevác-pártot és a legközelebbi országos képviselőválasztáson nemzetiségi jelölt lesz az egyik kerületben, míg a másikban Jakobsics Gyula, a jelenleg is felfüggesztett gazdasági tanácsos, a sógora fog föllépni. A bunyevác-párt működését kifogja terjeszteni az egész Bácskára és a központi állandó párt-szervezete Szabadkán lesz. A pánszláv-párt küzdeni fog azért, hogy az elemi iskolákban a tanítás nyelve bunyevác legyen és hogy a közgyűlésen is bunyevácul adhassanak be indítványokat és szólalhassanak fel. „Szabadka legyen a bunyevácoké“ ez a pánszláv gárda jelszava. Szándékuk még bunyevác napilapot is indítani. Szóval most a titkos pánszláv-banda ledobja az álarcot és nyíltan szembeszáll a magyarsággal.

— **Orvosság helyett mérget ivott.** Em-lítettük nemrég, hogy Karcsei Aladár dorosmai gyógyszerész soha sincs a patikában, mert hol vadászgat, hol a megyegyűlésen van, hol pedig Szegeden látatlankodik az adóki-vető bizottságban, odahaza pedig olyan gyakornokot tart, aki teljesen járatlan a gyógyszerészet terén. Az ellenőrzés silányságára vall és Beregi járásorvos már csupán azért megérdemelné a fegyelmiel egybekötött felfüggesztést. A könnyelműségnek és gondatlanságnak a következménye az a szomorú eset, amelynek a napokban majdnem áldozatul esett Kántor Rozál dorosmai lakosnő, a kinek az ottani gyógyszerésztárból fodormentolaj helyett ammoniak-szeszt adtak és mikor azt bevette, mindjárt rosszul lett s csak a gyors orvosi segítség mentette meg az

életét. A dorosmai községi orvos és dr. Boros József szegedi orvos megvizsgálták a szegény asszonyt és megállapították, hogy súlyos belső sérüléseket szenvedett a szegény asszony. Dorosmán nagy felháborodást keltett ez az eset és az lett a következménye, hogy a lakosság kénytelen Szegedre jönni orvosságért, mert bizony olyan gyógyszerésztárba nem szívesen teszi be az ember a lábát, ahol az ilyen súlyos gondatlanság is megeshet, hogy a beteg orvosság helyett mérget kap. Felhívjuk ezen esetre a főszolgabíró és a szegedi államügyész figyelmét. Hisz-szük, hogy egy a bünyevítő, mint a kihágási eljárást haladéktalanul megfogják indítani Karcsei Aladár gyógyszerésztárlajdonos ellen, aki a legszigorubb büntetést megérdemli.

— **Horgos népe az orvos ellen.** Minden képzeletet meghaladnak dr. Buda (Beck) Nándor horgosi községi orvos visszaélései. Haja szála sincsen talán annyi, ahány gazdaságokat elkövetett mindeddig büntetlenül. Igazán nem csodálunk, ha a nép haragja végezné el a fegyelmi vizsgálatot, amit a főszolgabíró mai napig sem indított meg. Az orvosi karnak valóságos szégyenfoltja ez az erkölcsi érzésből kivetkőzött alak, akit a szegedi kórházból is kiutasított annak idején dr. Bernáth József orvos, sőt talán a szolgálkával dobhatja ki, ha el nem párolog onnan hamarosan. A mult héten egész napokat töltött a községtől távol. Hiába kereste szerdán is, csütörtökön is özvegy Szabó Mátyásné, hogy vizsgálja meg a 14 éves leánya szemét, aki Szeghalomra szegődött el a Kárársz-uradalomba. A kötelesegtudó alakot nem találták. Dongó Józsefnek tavaly meghalt a felesége, akit más orvos kezelt. Buda (Beck) nem akarta kiadni a halotti bizonyítványt. Csak késő este adta ki végre azt a — doktorné. Buda (Beck) otthon se volt. Czalbert Andrásnak a trachomás szemét gyógyította, amit ingyen köteles teljesíteni, mert a község fizeti érte. Buda (Beck) megsarcolta husz korona készpénz és négy zsák krumpli erejéig. Még csak azt jelezzük, hogy a panaszok száma ma már a kétszázat meghaladja. Mért nem indít hát sajtópört ellenünk ez a cégéres, okleveles fosztogató? Ugy látszik, már a nem létező közhivatali tisztességének még a látszatát sem meri védelmezni.

— **Palics a világhírű fürdő.** A szabadkai „Bácskai Hírlap“ egyik utóbbi számában le akarja gyöngíteni a G. E. bécsi vállalkozó multkori panaszos levelében foglaltakat. Megfelelünk hát a cáfolatra, bár nem szeretünk szabadkai újságokkal vitatkozni. Palics tényleg a világ legrágább fürdője és hova-tova oly hírhedt lesz, hogy azon idegeneket, akik Palicsra fürdőzni mennek, hivatalból fogják gondnokság alá helyezni. Az is tény, hogy a város minden szennyvize a palicsi tóba ömlik, sőt a vágóhid minden piszka és szennyvize is. A sok büzös víz és hulladék a kis palicsba ömlik, amely összefügg a nagy palicscsal. De hát ez természetes is, hiszen Szabadka mellett nincs folyó, se más vízmedence, ahol a temérdek szennyvíz lefolyást találhatna. A palicsi fürdő vize tehát fertőzött víz. Ami a drágaságot illeti, lehet, hogy a palicsi fürdő a „Bácskai Hírlap“ szerkesztősége szerint a legolcsóbb fürdője a világnak, különösen, ha potyára tett szert... De tessék csak árjegyzéket átnézni és elképzelni, mibe kerül az — másnak, aki fizet? A fürdő intézője egyébként a palicsi postamester, a kinek sejtelve sincs a fürdői dolgok felül. Engedje meg a B. H. kijelenteni nekünk, hogy Palicson egyetlen dolog olcsó csupán, amit potyára fogyaszthat mindenki. Ez pedig a levegő. Sokan pedig ezt sem érdemelnék meg Szabadkán. Hogy mily nagy zási hőbortban szenvednek odaát, a fákra kifüggesztett cédula is mutatja, amely szemünkbe ötlött. Erről megtudjuk, hogy a pa-

licsi fodrász nagyságos Kis Ábel ur villájában található. Megnéztük. Hát villa az? Hát a putri, a vityilló már villa — Palicson.

— **Az udvarias franciák.** Az orleansi herceg feleségének kiutasítása felett kesereg a magyar sajtó. Tulságos érzékenyen itélik meg a francia kormányt, mert véletlenül Fülöp trónkövetelő felesége magyar hercegnő. Ebből a szempontból azonban a dolgot megítélni nem szabad. A francia kormány helyzetét is tekintetbe kell venni. Ott a trónkövetelő felesége nem pusztán szórakozó, mulató asszony, hanem ellensége a köztársaságnak, aki a belső ellenség szövetségese. Nagy tapintatra, önmérsékletre, sőt az ostobaságig vitt udvariasságra vall, hogy a kiutasítás hamarabb meg nem történt. Hogy most mégis megtörtént, ezen nem lehet csodálkozni. Az orleansi herceget is kitiltották Franciaország területéről s ezen még ő maga sem ütközött meg talán. Azért kár a magyar sajtó érzékenykedése. A dolgon ez úgy sem változtat.

— **Igyunk Boholti vizet!** A legolcsóbb és legegészségesebb ásványvíz az erdélyi Boholti-víz. Olcsóbb a szódánál és a legelső orvosi szaktekintélyek gyógyvizként ajánlják. A szegedi főraktár kezeléség lapunkban közölt hirdetésre felhívjuk az olvasó figyelmét.

— **Fürjészés hívó-síppal.** Az egyik szegedi vadász-egylet a mult évben olyan határozatot hozott, hogy egy tagjának sem szabad tiz nyulnál többet lőnie. A vadállomány védelmével indokolták ezt a határozatot. Hogy mily lelkiismeretesen védte a vadállományt maga az egylet igazgatója és mennyire tartja be a vadászati törvényeket, mutatja az a följelentés is, melyet ellene legutóbb tettek. Tiltott módon, hálával és hívó-síppal fogdosta a fürjeket a város körül maga a vadász-társaság igazgatója. Számtalan tanu igazolja ezt. Nen olyan főbenjáró bűn ez, de azért fölemlítjük mégis, mert épen az igazgató erkölcsbiráskodott ugyanakkor az egyik tag fölött, aki a választmány határozata ellenére tizenegy nyulat lőtt. Lám-lám, a más szemébe hogy megtalálta a szálkát, míg a magáéban gerenda volt.

— **Sebők Mihály dús választéku fegyverraktára** e helyen is felhívjuk olvasóink figyelmét. Vidéki megrendelések pontosan eszközöltetnek.

Haggenmacher - sörcsarnok.

Hétfőn

Urbán Lajos,

a hét minden napján pedig Szeged város legelőkelőbb zenekari tartanak hangversenyt.

Tisztelettel

Horváth János,
vendéglős.

Nemzeti hivatás

Mentsük meg a magyar nép szellemi életét a felvilágosodásnak. Hintsük el a társadalom minden rétegében a költészet és tudomány által megnevesített nagy eszméket, a hazafiságnak, istenhívésnek, művelődésnek és szabadságszeretnek igéit!

Nemzeti ideálunk oltárára méltó áldozatot helyezünk el. Kalász zsendül az elvetett magból. Műveltség és felvilágosodás! Legbiztosabb alapvetői a magyar nemzeti állameszme megvalósulásának.

— Az az igaz költő, ki a nép számára hullatja keblének mennyei manáját! Így dalol szent lelkesedésével a halhatatlan költő, az ideális népbárát.

Az ideál azonban hasonló a délibárhoz. A lelkesedés napfényében ezerszínű fénynyel, káprázatos ragyogással takarja el a valóság szintelen szürkeségét.

De hát olyan szomorú a valóság? Olyan siralmas kulturális törekvéseinknek

előhaladása? Vessünk egy röpke pillantást népies kulturánk állapotára. Megismerjük a szintiszta igazságot.

Íróink, költőink közül kevés terjeszti el szellemének kincseit a nép között. Lelkes harcos nem találkozott még, aki megmerte volna lobogtatni a kultura lobogóját a műveletlenség birodalmában. Kufár, üzleti szellem foglalta el a Muzsa birodalmát. Varázsvesszejét Merkur csente el. És e föld amelyben gyümölcsös, lombos fák virulhatnak, most gondozatlanul gyomot, vadfüvet terem.

Szellemóriásaink kincseit, prófétáink tanításait, költőink lelkesítő szép dalait hiába keresnők a földművelő mestergerendája alatt. Siker fáradozásunkat nem koronázza meg. Ellenben a rémmesék százait élelmes kereskedő emberek terjesztik szerte el népünk szellemi életének, kimondhatatlan veszedelmére gondolkodásának. Ilyen utonmódon hódíthat-e az eszme, a nemzeti műveltség szent eszméje? Nemesedhetik-e a magyar nép erkölce? Lehet-e fogékony szive-lelke? Ábrándjaink ki tudja, mikor valósnak meg? A nemzeti ujjászületés dicső korában Arany János nem restelte terjeszteni Toldiját a nép között. Egyesületek keletkeztek a ponyva megnemesítésére. Egyesüljetekek ti is költők, írók, népbárátok, mecénások! Vállvetett erélylyel, szívós kitarással, testvéri egyetértéssel vigyék a diadalra a zászlót! Vessétek el a műveltség magvait. A jó isten adni fog termékenyítő esőt, aranyos napsugárt. Nemzeti hivatásokat szebben, hazafiasabban nem teljesíthettek!

Innen-onnan.

Nándi halála.

Sok vidámságra derítő ötletét közöltük ezen rovatunkban a szegény Nándinak, aki elköltözött a csüdes emberek közé azon korban, amikor még a „juvenis“ társaságba lehet számítani a férfit. Súlyos torok baja ölte meg. Megfulladt.

Már hetek óta nem tudott beszélni, pedig nagyon beszédes ember volt, akinek humora sok társaságot elszórakoztatott. Mig vagonos ember volt, addig keresték barátságát közéletünk kitünőségei is, amikor pedig elszegényedett, a bohémek társasága volt az, ahol mindig szívesen látták.

Nagy helyi ösmerete volt. Ismerte az egyes családok történetét, a rokoni szálakat, a titkokat. Az újságírók sokszor fordultak hozzá felvilágosításért.

Most már nem lesz köztünk többé az örökös bohém, jószívű, az udvarias Nándi, a fáradhatatlan és a függetlenségi és 48-as párt mellett mindvégig kitartott kortes.

Legyen békés nyugalma!

(János gyásza.)

János mellett évtizedeken keresztül tartott a szegény Nándi. Túrta a csipkelődéseit, hiszen tudta, hogy János csak — nyelvel.

— Szögény Nándi, szögény Nándi — mondogatta busan.

— Nem szögény az — vélekednek az asztaltársak. Nagybeteg volt, mögváltás volt neki a halál.

— Ha én rajtam állt volna — mondja János, akiben a banktekintély is kitör olykor — az életnek a váltóját mögprolongáltam volna.

(Nándi szigorlati.)

Nándi annak idején elvégezte a jogot, de a szigorlatokkal mindig hadilábon állt.

Egyszer kortes-uton volt a tanyán és poharazás közben egyetemi éveiről mondott el némely dolgokat a magyaroknak. Nagy gyűlölettel emlegethette a szigorlatot, mert az egyik magyar ilyen megjegyzést tett:

— Ugyan kéröm miféle hóhér természetű löhet az a Szigorlat ur?

(Nándi rózsái.)

Szerette nagyon a virágokat Nándi és hölgyismerőseinek még betegségében is küldözgette. Mert az udvariasság dolgában a párisi salonok vicomtjait is lefőzte.

Különösen a rózsákat kedvelte nagyon. Mondják, hogy jogászkorában is mindig a rózsákra szórta a pénzét s egyszer egész talyiga rózsával virágozta fel a Hatvani és Kigyó-utcán járó-kelő szépeket.

(Nándi gólyakorából.)

— Te Nándi, nem tudod mikor kezdődik az egyetemen a karácsonyi vakáció? — kérdezte az egyik szegedi gólya Nánditól, mikor az első évi jogázkodásukat kezdték.

— Nem tudom. A lapokban még nem olvastam.

— Lehet, hogy már meg is kezdődött.

— Lehet.

— Te! Ugy mondják, hogy az egyetemi fekete táblán ki szokták írni az ilyesmit.

— Én is úgy hallottam.

— El kellene nézni oda.

— Bizony, nem ártana.

— Hát menjünk el.

— Menjünk.

— Tudod-e pajti, merre van az egyetem?

— Micsoda kérdés? Hát az Egyetem-téren?

— Az ám, de merre van az Egyetem-tér?

— Az Egyetem-tér? Bizony azt még nem tudom.

(Nándi a Masa sógorról.)

Boldog emlékezetű Masa sógorról sok jó adomát tudott Nándi. Ez is azok közül való.

Ráfogták Masa sógorra, hogy nem tud írni és olvasni, tehát nem lehet városi képviselő. (Kömlösi Ferenc és Kovács Tanács Ádámról is ezt mondják most a ros nyelvlek.)

Kérdőre is vonta, sarokba is szoritotta a főjegyző Masa sógort.

— Ha tud olvasni, hát olvassa el az ujságot, — szólt és elibe adja a lapot.

Masa sógor rámereszi a szemét az ujságra, amelyet fordítva adott a kezébe, a ravasz főjegyző.

Masa sógor beleizzadt a vizsgáztatásba, de furfangosan csak kivágta magát.

— No lássa Masa sógor, hogy nem tud olvasni!

— Mán hogyne tudnék. Az a baj csak, hogy ros a szömöm, aztán nem látom azt a sok balhányi bötüt.

— No jó, hát próbáljuk meg csak az írást.

Masa sógor megkönnyebbülten lélekzett föl.

— Ugy irok én galambom, akárcsak maga. Persze, a kezem rőszket mán, aztán gyakorlatom sincsen, mert bizony én csak a nevem szoktam aláírni.

Masa sógor ugyanis csak a nevére tudta leírni. A német váltó divatozott még akkor.

— No hát írja le a nevére.

Masa sógor kezébe veszi a tollat és odapingálja a papírra:

Acceptirt

Josef Masa.

Természetesen az öreg mindig csak német váltók alá biggyesztette a nevére és azt hitte, hogy az „Acceptirt“ is a nevéhez tartozik. Persze jót nevettek a vizsgán és meghagyták az öreget városi képviselőnek.

Van szerencsém tudatni a n. é. közönséggel, hogy a

kövező mesterséget

tovább folytatom és minden e szakmába vágó munkát a legpontosabban és megelégedésre teljesítek.

Ripner Fülöp,
Dugonics-utca 20.

Van szerencsém a n. é. közönség tudomására hozni, hogy a

Boholti-forrás

gyógyhatású ásványvizének főraktárát Szeged és vidéke részére átvettem s az a mai naptól fogva a t. közönség rendelkezésére áll. A

Boholti-ásványviz

kitünő összetételeinél fogva nemcsak mint **gyógyviz** is igen ajánlható, hanem mint igen kellemes élvezeti víz, szénsavdús tartalmánál fogva **borral** vagy **szörppel** keverve, igen kellemes s mint ilyenek, egy család asztaláról sem szabad hiányoznia. A

Boholti-víz

naponta házhoz szállítva:

2 literes üvegekben üvegenként **18 kr.**
1 " " " " **11 kr.**

Tisztelettel

Pálfi Antal

Szeged, Attila-utca 8. sz.

Megrendeléseket elfogad **Kálmán Zsigmond** szállító ur is Bocskay-utca 9. sz. Telefon-szám 402.

Zsákkölcsönző üzlet.

Tisztelettel tudatom a n. é. gazdaközönséggel, hogy a Feketesas utcában, a régi Zsótér-házban, a kötélgyártó-üzlethelyiségemben teljesen új **zsákokat** és **vízmentes ponyvákat** a legjutányosabban **kikölcsönzők.**

Ajánlom a n. é. közönségnek **kötél-áruimat.**

Kiváló tisztelettel

Klonkay Andor

kötél-gyártó.

Megkezdődött a vadászat!

Dusan felszerelt fegyverraktáramra felhivom a vadász-sport híveinek figyelmét. Fegyvereim kitünően hordanak és a legújabb szerkezetűek. — Kérem dusan felszerelt fegyver-raktárom megtekintését.

Tisztelettel

Sebők Mihály.

Szeged, Széchenyi-tér, Jerney-ház.

